

NOWE PRAWO

WODNE

- podstawowe tezy

tekst: **MARIUSZ GAJDA**,
podsekretarz stanu, Ministerstwo Środowiska

Nowe Prawo wodne, uchwalone w lipcu 2017 r., powstało jako projekt rządowej ustawy, mający na celu wykonanie prawa Unii Europejskiej. Ustawa dotyczy m.in. powołania nowej jednostki – państwowej osoby prawnej Wody Polskie, której zadaniem będzie przejrzyste finansowanie inwestycji w gospodarce wodnej, jak również sprawne pozyskiwanie środków finansowych na te inwestycje, w tym środków pozabudżetowych, oraz uregulowanie kwestii administrowania wodami, w tym władztwo nad przypisanymi jednostkom administracyjnym wodami, sprawowane w imieniu skarbu państwa.

fot. fotokate, fotolia.com

Transformacja ustrojowa i dostosowanie do prawa UE

Przed omówieniem najważniejszych regulacji nowego Prawa wodnego warto przypomnieć kluczowe daty w historii polskiego prawodawstwa w tym zakresie:

- pierwsze prawo wodne w II RP – 1922 r.,
- ostatnie prawo wodne w PRL – 1974 r.,
- pierwsze prawo wodne w III RP – 2001 r. – nie obejmowało wszystkich zagadnień dotyczących reformy ustrojowej, m.in. brak systemu finansowania, przejrzystych instrumentów finansowych, rozproszenie kompetencji,
- wielokrotne nowelizacje związane z prawem unijnym.

Wspólnotowa polityka wodna, o czym stanowi Ramowa Dyrektywa Wodna, wymaga przejrzystych, efektywnych i spójnych ram legislacyjnych, co oznacza, że w krajowym porządku prawnym powinny obowiązywać regulacje zmierzające do pełnego i racjonalnego realizowania prawa europejskiego w gospodarce wodnej.

Wprowadzana nową ustawą Prawo wodne reforma gospodarki wodnej zmierza więc do wprowadzenia instrumentów zapewniających osiągnięcie celu Ramowej Dyrektywy Wodnej, jakim jest pełna realizacja zlewniowej polityki gospodarowania wodami, spełniającej kryteria funkcjonalności i bezpieczeństwa oraz zrównoważonego rozwoju, efektywności ekonomicznej, trwałości ekosystemów i akceptacji społecznej zgodnie z zasadą zrównoważonego gospodarowania wodami, w tym także z gospodarczym korzystaniem z zasobów wodnych. Zawarte w ustawie rozwiązania prawne, organizacyjne, finansowe i techniczne w gospodarowaniu wodami zapewnią trwałą i zrównoważony społeczno-gospodarczy rozwój kraju, a także uwzględnią potrzeby gospodarczego wykorzystania wód oraz konieczność dostępności zasobów wodnych o odpowiedniej jakości i w właściwej ilości.

Reforma gospodarki wodnej to także zapewnienie realnej i efektywnej władzy wodnej, rozumianej zgodnie z art. 3 Ramowej Dyrektywy Wodnej i jej adekwatnego wpływu na sprawy gospodarki wodnej ze szczególnym uwzględnieniem planowania strategicznego oraz ochrony zasobów wodnych. Władza wodna wyznacza kierunki prowadzenia inwestycji na wodach, zapewnia utrzymanie urzędzeń wodnych, a także osiągnięcie dobrego stanu wód. Władza wodna zarządza ryzykiem powodziowym oraz dba o jego minimalizację na wszystkich szczeblach zlewniowego zarządzania zasobami wodnymi.

Reforma gospodarki wodnej to krok w kierunku spełnienia warunkowości *ex ante* uruchomienia środków pochodzących z programów operacyjnych Unii Europejskiej na lata 2014–2020 oraz zgodnie z art. 9 Ramowej Dyrektywy Wodnej, gdyż oznacza wprowadzenie systemowego rozwiązania zrównoważonego gospodarowania zasobami wodnymi, opartego na systemie usług wodnych.

Reforma gospodarki wodnej to także nowy system finansowania gospodarki wodnej, wykorzystujący elastyczne instrumenty finansowe, który powinien zapewnić efektywne i sprawne gospodarowanie zasobami wodnymi oraz przeznaczanie wygoszparowanych środków na działania związane z zapewnieniem dostępności wód o odpowiednich parametrach jakościowych i w właściwej ilości, inwestycje, a także ochronę przed powodzią.

Zawartość nowego Prawa wodnego

Nowe Prawo wodne, realizując prawo UE, implementuje osiem dyrektyw unijnych. Zmienia blisko 50 obowiązujących w Polsce ustaw i zawiera 574 artykuły w następujących rozdziałach: przepisy ogólne; definicje; wody i jednolite części wód; korzystanie z wód i usługi wodne; wody wykorzystywane do kąpielii; cel ochrony wód i cele środowiskowe; zasady ochrony wód; oczyszczanie ścieków komunalnych; ochrona wód przed zanieczyszczeniami azotanami ze źródeł rolniczych; substancje zanieczyszczające; ochrona ujęć wody oraz zbiorników śródlądowych; ochrona środowiska wód morskich; zarządzanie ryzykiem powodziowym; przeciwdziałanie skutkom suszy;

foto: antixsu, fotolia.com

budownictwo wodne; melioracje wodne; gospodarowanie mieniem skarbu państwa (w tym: własność wód i obowiązki ich właścicieli, PGW Wody Polskie, gospodarka finansowa PGW Wody Polskie, gospodarowanie mieniem skarbu państwa – Wody Polskie i minister właściwy ds. żeglugi śródlądowej w odniesieniu do dróg wodnych o szczególnym znaczeniu transportowym, mieszczących się w konwencji AGN, instrumenty ekonomiczne w gospodarowaniu wodami – opłaty i inne należności); zarządzanie wodami (w tym: planowanie, system informatyczny gospodarki wodnej, kontrola gospodarowania wodami, monitoring wód); władza wodna (w tym: minister ds. gospodarki wodnej, służby państwowe – państwowa służba hydrologiczno-meteorologiczna, państwowa służba hydrogeologiczna, państwowa służba ds. bezpieczeństwa budowli piętrzących); zgoda wodnoprawna (pozwolenia wodnoprawne, zgłoszenia wodnoprawne, oceny wodnoprawne); spółki wodne i związki wałowe; odpowiedzialność odszkodowawcza; przepisy karne; przepisy przejściowe i końcowe.

Kluczowe obszary regulacji

Powołanie Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie – państwowej osoby prawnej jako podmiotu właściwego w sprawach gospodarowania wodami na obszarze całego kraju. Określenie katalogu usług wodnych.

Wprowadzenie nowych przepisów w zakresie ochrony wód przed zanieczyszczeniem powodowanym przez azotany pochodzące ze źródeł rolniczych, w tym wprowadzenie jednego programu działań w celu zmniejszenia zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobiegania dalszemu zanieczyszczeniu.

Nowe regulacje w zakresie ochrony przed powodzią, obejmujące:

- odstąpienie od zakazów obowiązujących na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią i mechanizmu decyzji zwalniających z tych zakazów,
- wprowadzenie obowiązku uzgadniania z Wodami Polskimi projektów dokumentów planowania i zagospodarowania

foto: marcin szczygiel, fotolia.com

przestrzennego w zakresie dotyczącym zabudowy i zagospodarowania terenu położonego na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią.

Zmiany w zakresie melioracji wodnych, obejmujące:

- zaniechanie podziału urządzeń melioracji wodnych na urządzenia melioracji wodnych podstawowych oraz urządzenia melioracji wodnych szczegółowych,
- powierzenie Wodom Polskim prowadzenia ewidencji melioracji wodnych w systemie teleinformatycznym.

Wykonywanie praw właścicielskich skarbu państwa – prawa właścicielskie w stosunku do wód publicznych stanowiących własność skarbu państwa będą wykonywać:

- Wody Polskie w stosunku do śródlądowych wód płynących oraz wód podziemnych z wyłączeniem śródlądowych dróg wodnych o szczególnym znaczeniu transportowym – z mocy ustawy,
  - minister właściwy ds. gospodarki morskiej w stosunku do wód morza terytorialnego oraz morskich wód wewnętrznych – z mocy ustawy;
  - minister właściwy ds. żeglugi śródlądowej – w stosunku do śródlądowych dróg wodnych o szczególnym znaczeniu transportowym – z mocy ustawy,
  - parki narodowe – w stosunku do śródlądowych wód płynących znajdujących się w granicach parku narodowego – na podstawie porozumienia zawartego z Wodami Polskimi,
  - jednostki samorządu terytorialnego – w stosunku do śródlądowych wód płynących znajdujących się w granicach jednostki samorządu terytorialnego – fakultatywnie, na podstawie porozumienia zawartego z Wodami Polskimi,
  - nadleśnictwa – w stosunku do śródlądowych wód płynących znajdujących się w granicach nadleśnictwa – fakultatywnie, na podstawie porozumienia zawartego z Wodami Polskimi.
- Nowy system opłat za usługi wodne, na który składa się:
- określenie na gruncie ustawy Prawo wodne katalogu opłat za usługi wodne, obejmującego opłaty za: pobór wód podziemnych lub wód powierzchniowych, wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi, odprowadzanie do wód (wód opadowych lub roztopowych ujętych w otwarte lub zamknięte systemy kanalizacji deszczowej służące do odprowadzania opadów atmosferycznych albo systemy kanalizacji zbiorczej w granicach administracyjnych miast, a także wód pochodzących z odwodnienia gruntów w granicach administracyjnych miast), pobór wód podziemnych i wód powierzchniowych na potrzeby chowu i hodowli ryb oraz innych organizmów wodnych, wprowadzanie do wód lub do ziemi ścieków z chowu lub hodowli ryb oraz innych organizmów wodnych, zmniejszenie naturalnej retencji terenowej

na skutek wykonywania na nieruchomości o powierzchni powyżej 3500 m² robót lub obiektów budowlanych trwale związanych z gruntem mających wpływ na zmniejszenie tej retencji przez wyłączenie więcej niż 70% powierzchni nieruchomości z powierzchni biologicznie czynnej na obszarach nieujętych w systemy kanalizacji otwartej lub zamkniętej, wydobywanie z wód powierzchniowych, w tym z morskich wód wewnętrznych wraz z wodami wewnętrznymi Zatoki Gdańskiej oraz wód morza terytorialnego, kamienia, żwiru, piasku oraz innych materiałów, a także wycinanie roślin z wód lub brzegu,

- ustalanie wysokości opłat przez Wody Polskie w miejsce dotychczasowego ustalania wysokości opłat we własnym zakresie,
  - wprowadzenie obowiązkowego pomiaru poboru wody i wprowadzania ścieków na potrzeby ustalania wysokości opłat za usługi wodne.
- Zastąpienie katastru wodnego przez system informacyjny gospodarowania wodami, prowadzony w formie systemu teleinformatycznego.

Nowe przepisy dotyczące kontroli gospodarowania wodami.

Władza wodna – kluczowa rola ministra właściwego ds. gospodarki wodnej, a także:

- kompetencji nadzorczych ministra właściwego ds. gospodarki wodnej wobec podległych mu podmiotów,
- powołanie Państwowej Rady Gospodarki Wodnej – organu opiniodawczo-doradczego ministra właściwego ds. gospodarki wodnej,
- finansowanie państwowej służby hydrologiczno-meteorologicznej, państwowej służby ds. bezpieczeństwa budowli piętrzących oraz państwowej służby hydrogeologicznej przez Wody Polskie.

Przepisy administracyjne, a w tym:

- wprowadzenie zgody wodnoprawnej obejmującej pozwolenia wodnoprawne, zgłoszenia wodnoprawne, oceny wodnoprawne, decyzje zwalniające z zakazów na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią (art. 77 ust. 3 i 8 oraz art. 176 ust. 4),
- wprowadzenie zasady, że organem właściwym do wydawania zgód wodnoprawnych są właściwe organy Wód Polskich, przy czym dla Wód Polskich zgody wodnoprawne będzie wydawał minister właściwy ds. gospodarki wodnej,
- mechanizm przedłużania pozwoleń wodnoprawnych,
- wprowadzenie oceny wodnoprawnej – procedury badania wpływu inwestycji lub działań na możliwość osiągnięcia celów środowiskowych.

